

Titulació	Tipus	Curs
Psicologia	OP	4

Professor/a de contacte

Nom : Melina Aparici Aznar

Correu electrònic : melina.aparici@uab.cat

Equip docent

Mar Formiga Ribas

Daniela Mieres Maldonado

Alondra Camus Torres

Melina Aparici Aznar

Idiomes dels grups

Podeu consultar aquesta informació al [final](#) del document.

Prerequisits

És recomanable haver cursat o estar cursant l'assignatura *Processos Psicològics: Pensament i Llenguatge*.

Objectius

Aquesta assignatura forma part de la menció Anàlisi i Intervenció Psicoeducativa i està pensada per a la formació d'un/a professional en aquest àmbit. L'assignatura resulta també indicada per a un itinerari de lliure configuració, per tal d'assolir uns coneixements bàsics en la detecció de dificultats i trastorns del desenvolupament del llenguatge.

Aquesta optativa permet aprofundir en els coneixements de la psicologia del llenguatge en dos aspectes cabdals pel desenvolupament de l'infant: l'adquisició del llenguatge oral i l'aprenentatge escolar de la llengua escrita.

Pel que fa al llenguatge oral, es presentaran les diverses etapes del desenvolupament lingüístic quant als aspectes fonològics, lèxics, morfosintàctics i discursius. Aquestes seran analitzades i exemplificades des de perspectives tant monolingües com plurilingües. Els aspectes descriptius del desenvolupament s'emmarcaran en diferents postures teòriques sobre l'adquisició del llenguatge i sobre els processos d'aprenentatge. En acabar l'assignatura l'estudiant serà capaç de situar els comportaments lingüístics particulars dels infants dins els marges establerts com a usuals en el procés d'adquisició del llenguatge, per tal de poder detectar dificultats en el desenvolupament del llenguatge.

Pel que fa a la llengua escrita, l'assignatura ofereix un marc teòric general sobre el processament de la

informació en el llenguatge escrit i explica els trets fonamentals dels aprenentatges cabdals en les primeres etapes de l'escolaritat: la lectura i l'escriptura, en els seus aspectes motors, ortogràfics i textuals. En acabar l'assignatura l'estudiant serà capaç d'enumerar i descriure les diferents fases en el desenvolupament de les habilitats lectoescriptores i d'identificar i explicar les dificultats específiques en aquests aprenentatges.

Resultats d'aprenentatge

1. Identificar les característiques principals dels enfocaments teòrics en l'estudi de l'adquisició del llenguatge i els mecanismes d'aprenentatge i desenvolupament proposats.
2. Descriure i relacionar les diferents fases del processament i la producció del llenguatge escrit.
3. Descriure els processos i les etapes de l'adquisició i el desenvolupament del llenguatge oral al llarg del cicle vital.
4. Descriure i diferenciar els aspectes del procés d'adquisició del llenguatge oral en les criatures sordes respecte al de les criatures oients.
5. Descriure i reconèixer els diferents estils en l'aprenentatge del llenguatge oral i escrit.
6. Reconèixer la influència dels factors del context en les diferències (individuals) observades en l'adquisició del llenguatge.
7. Elaborar informes a partir dels resultats obtinguts en estudis sobre l'adquisició del llenguatge, l'aprenentatge de la lectura i l'aprenentatge de l'escriptura.
8. Dissenyar estudis sobre l'adquisició del llenguatge, l'aprenentatge de la lectura i l'aprenentatge de l'escriptura.
9. Analitzar i interpretar els resultats d'experiments sobre l'adquisició del llenguatge, l'aprenentatge de la lectura i l'aprenentatge de l'escriptura.
10. Utilitzar les diferents tecnologies de la informació i de la comunicació amb finalitats diverses.
11. Treballar en equip.
12. Aplicar de manera crítica, reflexiva i creativa els coneixements, habilitats i valors adquirits.
13. Identificar les implicacions socials, econòmiques i/o mediambientals de les activitats academicoprofessionals de l'àmbit de coneixement propi.
14. Explicar el codi deontològic, explícit o implícit, de l'àmbit de coneixement propi.
15. Analitzar críticament els principis, valors i procediments que regeixen l'exercici de la professió.
16. Valorar l'impacte de les dificultats, els prejudicis i les discriminacions que poden incloure les accions o projectes, a curt o llarg termini, en relació amb determinades persones o col·lectius.
17. Identificar situacions que necessiten un canvi o millora.
18. Analitzar una situació i identificar-ne els punts de millora.
19. Analitzar els indicadors de sostenibilitat de les activitats academicoprofessionals de l'àmbit integrant les dimensions social, econòmica i/o mediambiental.

Continguts

BLOC 1: APRENTATGE DE LA LLENGUA ORAL

1. Adquisició del llenguatge

1.1 Teories sobre l'adquisició del llenguatge: innatistes; constructivistes; socio-interaccionistes

1.2 Mètodes d'estudi: metodologia observacional; paradigmes experimentals

2. Etapes i processos d'adquisició del llenguatge

2.1 Comunicació prelingüística: l'aparició de la comunicació intencional; les adaptacions de l'adult

2.2 Adquisició del lèxic: les primeres paraules; l'explosió lèxica; fenòmens evolutius en l'adquisició del significat

2.3 Desenvolupament fonològic: les habilitats de percepció de la parla dels nadons; conductes prelingüístiques; desenvolupament fonològic i processos de simplificació

2.4 Procés d'adquisició morfosintàctica: la parla telegràfica; l'adquisició de la morfologia; l'oració simple i les modalitats oracionals

3. El desenvolupament del llenguatge més enllà dels cinc anys: 'desenvolupaments tardans'

3.1 Desenvolupaments semàntics i pragmàtics posteriors: els significats no literals.

3.2 Desenvolupaments sintàctics posteriors: les oracions compostes; les estructures sintàctiques complexes.

3.3. Construcció del discurs.

4. Alteracions del desenvolupament del llenguatge: signes d'alarma; Trastorn del Desenvolupament del Llenguatge (TDL)

BLOC 2: APRENTATGE DE LA LLENGUA ESCRITA

5. L'aprenentatge de la llengua escrita

5.1 Relació entre el llenguatge oral i el llenguatge escrit

5.1.1 Del codi auditiu al codi visual.

5.1.2 Prerequisits de l'aprenentatge del llenguatge escrit.

5.2 Models teòrics de l'adquisició de la llengua escrita

5.3 Bases neuroanatòmiques de la llengua escrita

6. L'aprenentatge de la lectura i les seves alteracions

6.1 L'aprenentatge de la lectura.

6.1.1 Mecanismes cognitius de baix i alt nivell.

6.2 Avaluació de les habilitats lectores

6.2.1 Avaluació dels processos de descodificació (precisió, velocitat i fluïdesa) i de comprensió.

6.2.2 Criteris diagnòstics i eines d'avaluació de la lectura.

6.3 Intervenció en les dificultats de la lectura

6.3.1 La dislèxia evolutiva: conceptualització i perfils.

6.3.2 Principis d'intervenció basada en l'evidència científica.

7. L'aprenentatge de l'escriptura i les seves alteracions

7.1 L'aprenentatge de l'escriptura

7.1.1 Processos centrals i processos perifèrics.

7.2 Avaluació de l'escriptura

7.2.1 Avaluació dels errors en l'escriptura i les dificultats en la redacció de textos (planificació i organització de les idees).

7.2.2 Proves estandarditzades.

7.3 Intervenció en les dificultats de l'expressió escrita

7.3.1 Disgrafia: conceptualització.

7.3.2 Programes d'intervenció basats en l'evidència científica.

Activitats formatives i Metodologia

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Lectura de textos i estudi	53	2,12	1, 2, 3, 4, 5, 6
Cerca de documentació	10	0,4	5, 6, 8, 9, 13, 14, 16, 19
Preparació de treballs i presentacions	30	1,2	5, 6, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 19
Exercicis d'autoavaluació al campus Virtual	10	0,4	1, 2, 3, 4, 5, 6, 12, 17
Classes magistrals	24	0,96	1, 2, 3, 4, 5, 6, 12, 16
Classes pràctiques: estudi de casos	12	0,48	6, 7, 9, 10, 12, 17, 18
Tutories: preparació del treball en grup	7	0,28	8, 11, 13, 15, 19

El nucli principal de l'assignatura el constitueixen les activitats dirigides, amb classes magistrals, classes de tipus seminari i classes on es treballarà amb solució de problemes, estudi de casos, i discussions participatives.

Les activitats supervisades consistiran en la supervisió del treball en grup i la realització d'exercicis.

Les activitats autònomes inclouen les d'estudi personal, lectura d'articles proposats per les professores i aprofundiment personal en el contingut de l'assignatura, i l'elaboració de treballs i de presentacions en equip.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, perquè l'alumnat completi les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura.

Avaluació

Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
EV4. Avaluació de la participació a les sessions de classe	25%	0	0	5, 6, 8, 11, 13, 14, 15, 16, 19
EV1. Prova escrita	25%	2	0,08	1, 3, 4, 5, 12, 16
EV3. Avaluació d'estudi de casos i solució de problemes	25%	0	0	6, 7, 9, 10, 17, 18
EV2. Prova escrita	25%	2	0,08	2, 5, 6, 12, 16

L'avaluació continuada es realitza amb tres tipus d'evidències. Es duran a terme dues proves d'avaluació individual i escrita (EV1 i EV2) que es realitzaran en el primer i segon període avaluatiu, respectivament.

Durant les sessions de solució de problemes i estudi de casos es presentaran evidències amb valor del 25%, per escrit i de forma individual o en grup (EV3). Són un total de 6 sessions repartides al llarg del semestre (setmanes 6, 7, 8, 12, 13, 15).

La participació a les discussions i exercicis en gran grup es valoraran amb un 25% (EV4).

Es considerarà que un estudiant és avaluable si ha lliurat evidències d'aprenentatge amb un pes igual o superior al 40% de la qualificació de l'assignatura (4 punts).

L'assignatura es considerarà superada si l'estudiant ha dut a terme un mínim de quatre de les sessions de casos pràctics, ha obtingut una qualificació mínima per evidència de 4 i ha obtingut una qualificació global igual o superior a 5 com a resultat de la suma de les evidències; en cas contrari, la nota màxima en l'assignatura serà 4.5.

Podran optar a la recuperació aquells estudiants que superin la qualificació de 3,5 però no arribin a obtenir un 5, i que hagin fet almenys 3 de les evidències de l'assignatura. En aquest cas, caldrà recuperar les evidències no superades per obtenir la qualificació màxima de 5. La Ev4 no és recuperable.

No es preveu que l'alumnat de 2^a o posterior matrícula s'avalui mitjançant una única prova de síntesi no recuperable.

Podeu consultar les pautes d'avaluació a
<https://www.uab.cat/web/estudiar/graus/graus/avaluacions-1345722525858.html>

AQUESTA ASSIGNATURA NO PREVEU L'AVALUACIÓ ÚNICA donat el grau de participació que es demana a l'alumnat durant el període docent.

Retorn:

Per a l'Ev1 es farà a l'aula un retorn global i, si es sol·licita específicament, en tutories, una vegada publicades les qualificacions. Per a l'Ev2 el retorn es farà a tutories, la setmana següent a la publicació de les qualificacions.

Per a l'EV3, el retorn es farà mitjançant eina digital o a l'aula (segons la sessió), la setmana següent a cada sessió.

Per a l'EV4, es farà a l'aula un retorn global, després de fer les activitats, a la mateixa sessió o a la sessió següent (segons el tipus d'activitat realitzada).

L'ús de l'IA està estrictament prohibit. En aquesta assignatura, no es permet l'ús de tecnologies d'Intel·ligència Artificial (IA) en cap de les seves fases. Qualsevol treball que inclogui fragments generats amb IA serà considerat una falta d'honestedat acadèmica i pot comportar una penalització parcial o total en la nota de l'activitat, o sancions majors en casos de gravetat.

Bibliografia

Aguado, G. (1995). *El desarrollo del lenguaje de 0 a 3 años: bases para un diseño curricular en la educación infantil*. Madrid: CEPE.

Andreu, L., Serra, J.M., Soler, O., Tolchinsky, L. (2013). ***Trastorns d'aprenentatge de l'escriptura i de les matemàtiques***. Barcelona: Editorial UOC.

Aparici, M. (2006). L'adquisició del llenguatge. En O. Soler (coord.) (2006). ***Psicologia del Llenguatge***. Barcelona: EdiUOC.

Aparici, M. & Igualada, A. (2019). *El desarrollo del lenguaje y la comunicación en la infancia*. Barcelona: Editorial UOC.

Bishop, D. V. M., Snowling, M. J., Thompson, P. A., Greenhalgh, T., & and the CATALISE-2 consortium (2017). Phase 2 of CATALISE: a multinational and multidisciplinary Delphi consensus study of problems with language development: Terminology. *Journal of child psychology and psychiatry, and allied disciplines*, 58(10), 1068-1080.

Clemente, R. (1995). *Desarrollo del Lenguaje. Manual para profesionales de la intervención en ambientes educativos*. Barcelona: Octaedro

Cuetos Vega, F. (2010) *Psicología de la lectura*. Valencia: Wolters-Kluvert.

Díez de Ulzurrun, A. (2007) *L'aprenentatge de la lectoescriptura des d'una perspectiva constructivista*. Barcelona: Graó.

Dupoux, E. & Franck, S. (2001) (eds.) *Language, Brain, and Cognitive Development: Essays in Honor of Jacques Mehler*. Cambridge, Mass: MIT Press.

K. Karmiloff K. & Karmiloff-Smith, A. (2005). *Hacia el lenguaje: del feto al adolescente*. Madrid: Morata.

López-Higes Sánchez, R. (2003) *Psicología del Lenguaje*. Madrid: Pirámide.

López-Ornat, S. (2025). *Del balbuceo al discurso: Avances sobre la psicología y la neurociencia de la*

adquisició del llenguatge. Alianza Editorial.

Sanz-Torrent, M., & Andreu, L. (2023). *El Trastorno del Desarrollo del Lenguaje (TDL). Una mirada desde la investigación hacia la práctica*. Editorial Pirámide.

Serra, M., Solé, M.R., Serrat, E., Bel, A. & Aparici, M. (2000). *La adquisición del lenguaje*. Barcelona: Ariel.

Soler, O., Kandel, S. (2009) Factores lingüísticos en la programación del trazo en la escritura infantil: importancia de la estructura silábica. *Infancia y Aprendizaje*, 32(2), 189-198.

Teberosky, A. & Solé, I. (1999) *Psicopedagogia de la lectura i de l'escriptura*. Barcelona: EdiUOC.

Tolchinsky, L. (1993) *Aprendizaje del lenguaje escrito*, Barcelona: Anthropos.

Tolchinsky, L. (2004). The nature and scope of later language development. En R.A. Berman (Ed.), *Language Development across Childhood and Adolescence* (pp. 233-248). Amsterdam: John Benjamins.

Tolchinsky, L., Rosado, E., Aparici, M. & Perera, J. (2005). Becoming Proficient Educated Users of Language. En D. Ravid & H. Shyldkrot (Eds.), *Perspectives on Language and Language Development. Essays in honor of Ruth A. Berman* (pp. 375-390). Dordrecht: Kluwer.

Van Galen, G.P. (1991) Handwriting: Issues for a psychomotor theory. *Human Movement Science*, 10, 165-247.

Zesiger, p. (2003) Acquisition et troubles de l'écriture, *Enfance*, 55 (1), 56-64.

I altra bibliografia que es proporcionarà al llarg de l'assignatura.

Programari

En una de les pràctiques de laboratori d'Aprenentatge de la llengua escrita es fa servir el Psycho.Py. No és necessari instal·lar-lo però és interessant conèixer-lo per estar-hi familiaritzat. <https://www.psychopy.org/>

A la part d'Adquisició de la llengua oral s'empra el sistema Childes, que es pot trobar aquí: <https://childes.talkbank.org/>

Grups i idiomes de l'assignatura

La informació proporcionada és provisional fins al 30 de novembre.
A partir d'aquesta data, podreu consultar l'idioma de cada grup a través d'aquest [enllaç](#). Per accedir a la informació, caldrà introduir el CODI de l'assignatura

Tipus de docència	Grup	Idioma	Semestre	Torn
(TE) Teoria	1	Espanyol	primer quadrimestre	matí-mixt
(SEM) Seminaris	111	Espanyol	primer quadrimestre	matí-mixt